

Отже, у творах Оксани Забужко є велика кількість складних прикметників. Їх переважна більшість утворена способом основоскладання на основі підрядних та сурядних сполучень іменників і прикметників, іменників і числівників, двох прикметників. Декілька складних прикметників утворено словоскладанням та складносуфіксальним способом із додаванням суфікса *-н-*. Складні слова у творчості Оксани Забужко належать до таких лексико-тематичних груп: матеріал, внутрішні та зовнішні риси людини і тварини, властивості предметів, відношення до часу і простору, відношення до кількості, якість, відчуття. Найбільшою є кількість прикметників на позначення кольору, зовнішніх рис людини та якості ознаки. Велика кількість складних прикметників у творчості О.Забужко є авторськими новотворами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бабій І.М. Номінативно-естетична функція складних слів у творах Івана Франка. Наукові записки ТНПУ ім. В.Гнатюка. Серія : Мовознавство, №1 (13). Тернопіль, 2005. С. 183-191.
2. Забужко О. С. Диригент останньої свічки. Київ : Радянський письменник, 1990. 140 с.
3. Забужко О. Сестро, сестро : Повісті та оповідання. 2-ге вид. Київ: Факт, 2004. 240 с.
4. Левицький А. Е, Шелудько А. В. Функціонування композитів української та англійської мов: зіставний аспект. *Studia Linguistica*. Київ : КНУ ім.Т.Шевченка, 2009. №3. С. 153-161.
5. Плющ М. Я. Граматика української мови: підручник. У 2 ч. Київ : Вища школа, 2005. 286 с.
6. Феномен творчості Оксани Забужко // уклад.: Максименко М.Г. Полтава, 2015. 24 с.

Янковська Юлія
Науковий керівник – доц. Бабій Ірина

СЕМАНТИКО-ГРАМАТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЄПРИКМЕТНИКІВ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ «СОЛОДКА ДАРУСЯ» МАРІЇ МАТІОС)

Традиційно дієприкметник визначають як особливу форму дієслова, що виражає ознаку за дією або станом і має граматичні особливості дієслова та прикметника. Оскільки у мовознавстві відсутні праці, предметом аналізу яких були б дієприкметники у творах Марії Матіос, наше дослідження є актуальним.

Мета статті – описати семантику та граматичні особливості дієприкметників у сучасній українській мові, розглянути функціонування дієприкметників у романі «Солодка Даруся» Марії Матіос.

Проза Марії Матіос, будучи оригінальним і самобутнім явищем, максимально відповідає ідейно-стильовим параметрам української літератури порогу тисячоліть. Окремі грані творчої еволюції письменниці зауважено у відгуках Я. Голобородька, М. Шевченка, Б. Червона та ін. Про неї охоче пишуть тижневики «Друг читача», «Голос України», «Літературна Україна», «Дзеркало тижня» та ін. Роман Марії Матіос «Солодка Даруся» називають українською історією 30-х-70-х років ХХ століття в її буковинському й галицькому ареалах.

У сучасній лінгвістиці існують різні погляди науковців на частиномовний статус дієприкметника. «Одні мовознавці, уважаючи, що він означає ознаку предмета за дією, зближують його з прикметником, інші ж, стверджуючи, що дієприкметник виражає дію як ознаку предмета, уважають його однією з форм дієслова» [1, с. 11]. Деякі дослідники виокремлюють дієприкметник у самостійну частину мови.

«Об’єктивно ж фактом у мові є існування дієприкметника як самостійного лексико-граматичного класу», – стверджує Г. Гнатюк [2, с. 228]. О. Пешковський розглядав дієприкметник як змішану частину мови, а В. Виноградов – як проміжну між дієсловом і прикметником гібридну дієслівно-прикметникову форму. І. Вихованець, А. Грищенко, І. Кучеренко, Ю. Шевельов уважають, що дієприкметникові переважають прикметникові ознаки, і тому його слід кваліфікувати як віддієслівний прикметник. На думку В. Горпинича, дієприкметником є «...вербоїдна не дієвідмінювана форма, що означає дію як ознаку предмета, виражену морфологічними категоріями дієслова і прикметника» [3, с. 213].

Дієприкметник «як утворення змішаного гібридного характеру одержує дієслівні категорії разом з основою дієслова, яким він мотивується, прикметникові – разом з флексією» [2, с. 225].

Із дієслівних категорій дієприкметнику властиві категорії часу, виду, стану, перехідності/неперехідності, хоча виявляються вони по-різному – з більшою або меншою силою і певними особливостями. Незважаючи на найтісніший зв'язок з дієсловом, дієприкметник не повторює всі його граматичні категорії. Включаючись у парадигму прикметника, дієприкметник, природно, не може мати категорії особи, що становить одну з основних його відмінностей від дієслова, зовсім не має форм умовного, наказового, спонукального способів. В українській мові дієприкметник уживається тільки в дійсному способі.

Категорії роду, числа, відмінка виявляються в дієприкметнику, як і в прикметнику. Виражаючи ознаки предметів, дієприкметники, як і прикметники, тісно пов'язані в реченнях з іменниками, займенниками та іншими субстантивами, з якими узгоджуються в роді, числі, відмінку.

Час – одна з граматичних категорій дієприкметника, яка ще й досі викликає сумніви та різні оцінки аж до заперечення.

Категорія виду в дієприкметниках зумовлюється граматичними і семантичними особливостями основ. Тут виявляється нерозривний зв'язок з вираженими дієсловами якісного характеру дії.

«Категорія стану дієприкметників чітко розрізняється в науковій та навчальній літературі і є одним з кваліфікаційних факторів (поділ на активні та пасивні) дієприкметника. Вважається, що ця категорія в дієприкметниках виявлена виразніше, ніж у дієсловах, оскільки відношення активність-пасивність тут має формальні, морфологічні показники, на відміну від дієслів» [2, с. 228].

Категорією перехідності/неперехідності як однією з загальнодієслівних граматичних категорій охоплюються й дієприкметники. Оскільки всі дієслова поділяються на перехідні і неперехідні, цей поділ відбивається і на дієприкметниках. Співвідносні з перехідними дієсловами дієприкметники звичайно виявляють пасивний стан, з неперехідними – активний.

«Категорія числа в дієприкметниках також суто граматична, як і в прикметниках, на відміну від іменників, де вона лексико-граматична, самостійна. Категорія числа в дієприкметниках служить засобом синтаксичного зв'язку з іменниками, відображаючи ці зв'язки за допомогою відмінкових форм різних для однини й множини. Напр.: Привезли величезного сома, зловленого в сусідній річці» [2, с. 102].

Розглядаючи особливості категорії часу в дієприкметниках, слід виходити з того, що ознака, яку виявляє дієприкметник, зумовлюється дією, процесом, станом. Будь-яка дія, а тим більше процес, стан передбачає проходження, протікання, незважаючи на те, тривала чи миттєва ця дія, постійна чи з перервами, одно- чи багаторазова.

У романі «Солодка Даруся» чільне місце займають дієприкметники, які окреслюють і увиразнюють ознаки предметів, явищ, понять, котрі стають більш чіткими та зрозумілими для читачів.

Активні дієприкметники виражають ознаку предмета за дією, тобто означуваний дієприкметником предмет діє сам або перебуває у певному стані.

У романі «Солодка Даруся» зустрічаємо такі активні дієприкметники: «Даруся, зів'яла, геть зовсім безсила, змаліла, як дитинка ...» [4, с. 8]; «Я хоч і лихо, бо маю прирослий язик, але говорю, а вона все розуміє, і чує, але мовчить» [4, с. 62]; «Билися і паплюжилися одурілі від любові молодичі через одного і того ж чужого чоловіка» [4, с. 59]; «Він ішов вулицею, геть зовсім байдужий, мовби спорожнілий, як і його бесаги...» [4, с. 158].

Пасивні дієприкметники виражають ознаку предмета за стосунком до дії, тобто пов'язаний з дієприкметником предмет підлягає дії іншого предмета.

У романі «Солодка Даруся» знаходимо такі пасивні дієприкметники: «Так вони і йшли берегом, з витягнутими одне до одного руками, ніби велися до шлюбу або налігачі» [4, с. 11]; «А Славка, поваленого на землю, неначе кнура до зарізу, тримав його тато і з якимось приїжджим гостем» [4, с. 12]; «... І Даруся знову чує в собі силу, забрану з голови розпеченим залізом болю...» [4, с. 13]; «Даруся в неділю завжди зодягає мамину вишиту сорочку» [4, с. 15]; «Даруся викладає з кошика припасене добро довруг хреста...» [4, с. 27].

Отже, з усього розглянутого можна зробити висновок, що дієприкметник чітко виявляє граматичні категорії роду, числа й відмінка, характерні для прикметника. «При цьому не

помічається якихось відхилень чи послаблень тієї або іншої категорії. Єдине, що виявляється трохи специфічним, - це вираження дієприкметниками жіночого роду при іменниках чоловічого роду назв професій, посад, звань, які можуть стосуватися жінок» [2, с. 104], семантична структура класу дієприкметників досить складна. Але певної ідентичності між семантичними сферами дієслів і дієприкметників немає. Значення дієприкметників співвідносяться не з усіма значеннями дієслів: у дієсловах є значення відсутні або й неможливі в дієприкметниках, в останніх розвиваються деякі зовсім нові, невідомі в дієсловах значення. У дієприкметниках розвиваються також образні й переносні значення на основі семантики дієприкметників, а не дієслів. Властивість дієприкметників набувати додаткових семантичних відтінків у мові художньої літератури, уживатися в переносному, часто метафоричному значенні тощо зближує дієприкметники і з прикметниками.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Божко Ю. О. Особливості дієприкметника в сучасній українській мові. Лінгвістика. 2013. № 2. С. 11-16.
2. Гнатюк Г. М. Дієприкметник у сучасній українській літературній мові. Київ: Наукова думка, 1982. 248 с.
3. З. Горпинич В. О. Морфологія української мови: підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2004. 336 с.
4. Матіос М. Солодка Даруся. Львів: ЛА «ПРАМІДА», 2007. 188 с.

Муквич Мирослава

Науковий керівник – канд. наук із соц. комунікацій Драган-Іванець Наталія

ОСОБЛИВОСТІ ПОРТРЕТНОГО ІНТЕРВ'Ю НА ПЛАТФОРМІ YOUTUBE

Журналістське інтерв'ю є об'єктом низки теоретичних досліджень. Його місце та роль в загальній системі інформаційних жанрів досліджували такі науковці: О. Чекмишев, М. Василенко, І. Михайлин, М. Кім, О. Тертичний, М. Лукіна, З. Вайшенберг, Б. Пфейфер, В. Ворошилов та інші. У своїх працях вони ґрунтовно висвітлили методологію підготовки та проведення інтерв'ю, розвиток жанру у світовому журналістикознавстві, охарактеризували його різновиди. Проте дослідники недостатньо приділили уваги природі та характеру виникнення нових модифікацій жанру, що є актуальним в епоху розвитку сучасних технологій.

Мета дослідження – вивчити новітній формат інтерв'ю, що транслюється на платформі YouTube та виявити його відмінності від класичного телевізійного інтерв'ю. YouTube-інтерв'ю складає велику конкуренцію традиційним телевізійним інтерв'ю через відсутність цензури та можливість монетизації каналу. Саме тому дослідження цього формату інтерв'ю актуальне в контексті інформаційного прогресу.

Дослідник В. Сиченков визначив основні складові частини портретного інтерв'ю: герой – формат – ЗМІ – періодичність – документальна основа – автопортрет – драматизм [8]. Останній компонент є ледь не найголовнішим для сучасного українського телебачення. Науковець А. Соколов трактує драматургію в сучасній екранній творчості як віртуальний монтаж, маючи на увазі неможливість її фіксації в матеріальному втіленні. Дослідник відзначає надзвичайну важливість драматургії, адже їй підпорядковані усі виражальні засоби екранного твору [7]. Часто, щоб досягнути бажаного драматизму під час інтерв'ю, журналісти соціальних ток-шоу вдаються до грубих методів, нехтують усіма моральними та етичними законами.

Драматизація в YouTube – це добровільний акт з метою отримання більшої популярності. Це явище отримало назву «хайп». У медійному просторі поняття «хайп» вперше зустрічається в книжці «Медіавірус!» американського теоретика Д. Рашкоффа [6, с. 123]. За його визначенням «хайп» – це процес створення штучної сенсаційності, нав'язливого рекламування, створення галасу й ажіотажу навколо конкретного явища або персони. Наприклад, в хайпі нещодавно звинуватили зіркову пару Наталію Корольову та її чоловіка Тарзана. Мовляв, вони штучно вигадали історію зі зрадою Тарзана задля збільшення своїх рейтингів. Щоб ця ситуація розповсюдилася, пара обрала YouTube як метод висвітлення інформації. Російська телеведуча Ксенія Собчак організувала інтерв'ю з ними в себе на YouTube-каналі «Обережно, Собчак» [2].